Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/61939,Instytut-Pamieci-Narodowej-uczcil-ofiary-stanu-wojennego.html
24.04.2024, 02:44

Instytut Pamięci Narodowej uczcił ofiary stanu wojennego

13 grudnia o 19:30, dla upamiętnienia tragicznych wydarzeń sprzed 37 lat, w oknach polskich domów zapłonęły świece. Internauci zapalili wirtualne Światło Wolności. W całym kraju Instytut przygotował działania upamiętniające i edukacyjne

ZAPAL ŚWIATŁO WOLNOŚCI

Nad kolejną edycją akcji społeczno-edukacyjnej „Ofiarom stanu wojennego. Zapal Światło Wolności” – podobne jak w ubiegłych latach – honorowy patronat objął Prezydent RP, Andrzej Duda. Akcja prowadzona przez Instytut Pamięci Narodowej ma na celu upamiętnienie wszystkich tych, którzy stracili życie lub w inny sposób ucierpieli w wyniku wprowadzonego 13 grudnia 1981 roku stanu wojennego. W Warszawie na stadionie PGE Narodowym pojawiła się okolicznościowa iluminacja. W całym kraju oddziały Instytutu przygotowały działania upamiętniające i edukacyjne.

Zainicjowana przez Instytut Pamięci Narodowej kilka lat temu akcja społeczna „Ofiarom stanu wojennego. Zapal Światło Wolności" nawiązuje do gestu, jakim na początku lat osiemdziesiątych Polacy, ale też inni mieszkańcy Wolnego Świata wyrażali sprzeciw wobec brutalnej polityki władz PRL. Aby dać wyraz solidarności z tysiącami internowanych i ich rodzinami, w oknach stawiano symboliczne świeczki. Do podobnego gestu jedności z żyjącymi w rzeczywistości stanu wojennego w odezwie do narodu wzywał wtedy Amerykanów prezydent Ronald Reagan. – *Tegoroczne Święta Bożego Narodzenia przynoszą dzielnemu narodowi polskiemu niewiele radości. Polacy zostali zdradzeni przez własny rząd. Ci, którzy nimi rządzą, oraz ich totalitarni sojusznicy obawiają się wolności, którą Polacy tak bardzo umiłowali. Na pierwsze przejawy wolności rządzący odpowiedzieli brutalną siłą, zabójstwami, masowymi aresztowaniami i utworzeniem obozów internowania* – mówił do nich w bożonarodzeniowym orędziu. Świece zapalane w oknach amerykańskich domów miały symbolicznie wołać o sprawiedliwość i być aktem protestu –*We wcześniejszych latach XX wieku za sprawą panoszącego się zła pojawiła się groźba, że światła całego świata zgasną. Niech płomień milionów świec w amerykańskich domach będzie świadectwem, że światła wolności nie uda się zgasić* – mówił Prezydent.

W akcie solidarności z cierpiącymi rodakami Jana Paweł II nakazał, by także w oknie Pałacu Apostolskiego w Watykanie pojawiło się symboliczne światełko. Ojciec święty przez cały czas trwania stanu wojennego bacznie przyglądał się sytuacji w Polsce, wspierał działającą w podziemiu opozycję a na polu dyplomatycznym zabiegał o niezaognianie konfliktu i unikanie ofiar.

Do zaingurowanej przez IPN akcji „Ofiarom stanu wojennego. Zapal Światło Wolności" dołączył Kościół katolicki w Polsce. Kościół zaapelował do wiernych o postawienie symbolicznego światełka w oknach domów na znak pamięci o tych, którzy ucierpieli w wyniku brutalnej polityki reżimu komunistycznego w latach 80. Czwartek 13 grudnia 2018 był we wszystkich polskich diecezjach dniem modlitw za ofiary stanu wojennego. Symboliczne lampki zabłysnęły też w oknach siedzib biskupich i parafii. O decyzji Episkopatu poinformowano na stronie Konferencji Episkopatu Polski. List wyrażający poparcie dla akcji społecznej wystosował do prezesa IPN dr. Jarosława Szarka przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski Arcybiskup Metropolita Poznański Stanisław Gądecki.

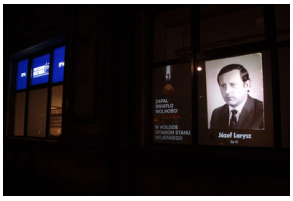

Światło Wolności na Przystanku Historia IPN. Fot. Piotr Życieński (IPN)

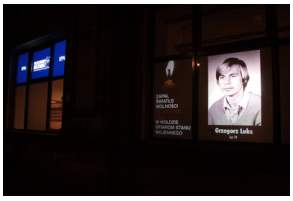

Światło Wolności na Przystanku Historia IPN. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Światło Wolności na Przystanku Historia IPN. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Światło Wolności na Przystanku Historia IPN. Fot. Piotr Życieński (IPN)

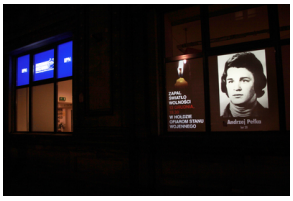

Światło Wolności na Przystanku Historia IPN. Fot. Piotr Życieński (IPN)

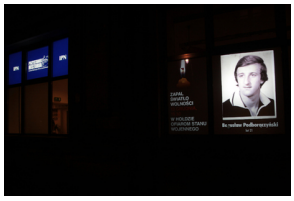

Światło Wolności na Przystanku Historia IPN. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Dokładna liczba ofiar stanu wojennego jest niemożliwa do określenia. Policzono tych, którzy zginęli w wyniku zastrzelenia i pobicia przez milicję i ZOMO (choć wyliczenia poszczególnych badaczy się różnią), wiemy, ilu zostało internowanych. Nigdy nie będziemy w stanie ustalić liczby tych, którzy zostali pobici, stracili pracę albo byli zmuszeni do emigracji. W bilansie stanu wojennego nie powinno zabraknąć też złamanych życiorysów wielu wybitnych artystów, intelektualistów i działaczy społecznych. Te wszystkie ofiary to niepowetowana strata dla polskiej kultury, nauki i gospodarki. Często zapomina się też o najbardziej niewinnych ofiarach stanu wojennego – o dzieciach osób represjonowanych i internowanych, z których część, odebrana rodzinie, trafiła do państwowych ośrodków opieki.

– Patron medialny akcji „Ofiarom stanu wojennego. Zapal Światło Wolności”

W stolicy elementem przybliżania młodym realiów czasu pierwszej połowy lat osiemdziesiątych był przejeżdżający ulicami Warszawy „Autobus stanu wojennego”. Na jego pokładzie młodzież szkolna wysłuchała opowieści świadków historii – działaczy „Solidarności” internowanych w stanie wojennym oraz komentarza historyków. Uczestnicy śpiewali pieśni opozycyjne i zwiedzili gmach Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie, gdzie 25 listopada 1981 roku rozpoczął się strajk okupacyjny, którego pacyfikacja była preludium stanu wojennego.

W ramach działań edukacyjnych związanych z rocznicą stanu wojennego, adresowanych do szkół i ośrodków, kultury Biuro Edukacji Narodowej IPN przygotowało Edukacyjną Paczkę Historyczną. Wobec niespodziewanego sukcesu akcji z ubiegłego roku, postanowiono powtórzyć rozsyłanie materiałów edukacyjnych, pomocnych przy organizowaniu spotkań wspomnieniowych czy okolicznościowych lekcji. Przygotowana została także wersja elektroniczna materiałów. Wirtualna Paczka Historyczna, w której znajdują się materiały do pobrania i samodzielnego wydrukowania, jest dostępna dla wszystkich, bez konieczności wcześniejszego zgłoszenia, na stronie pamiec.pl.

Wydarzenia przygotowane przez IPN na 37. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego

CENTRALA

- 11 grudnia 2018 – Wideoczat z historią: „Kobiety internowane w stanie wojennym”
- **12 grudnia 2018, Warszawa** – pokaz filmu Roberta Kaczmarka i Grzegorza Brauna „Towarzysz generał idzie na wojnę”. Gościem Jędrzeja Lipskiego będzie dr Grzegorz Majchrzak (BBH IPN).
- **12/13 grudnia 2018, Warszawa** – spotkanie na Rakowieckiej w rocznicę wprowadzenia stanu wojennego
- **13 grudnia 2018, Warszawa** – „Autobus stanu wojennego”, czyli wycieczka dla młodzieży szkolnej Ikarusem z lat 80.: prelekcje historyków, pieśni opozycyjne, zwiedzanie gmachu Szkoły Głównej Służby Pożarniczej
- **13 grudnia 2018, Warszawa** – uczczenie ofiar stanu wojennego na pl. Piłsudskiego

ODDZIAŁ IPN W BIAŁYMSTOKU

- **13 grudnia 2018, Białystok** – obchody w siedzibie białostockiego Oddziału IPN (ul. Warsztatowa 1A), godz. 11.00. W programie:
  - prelekcja dr. Krzysztofa Sychowicza: „Stan wojenny w województwie łomżyńskim”
  - prelekcja dr. Jarosława Schabieńskiego: „»Solidarność« Regionu »Pojezierze« w stanie wojennym”
  - prelekcja Emilii Świętochowskiej – „Stan wojenny w województwie białostockim”

    Uroczystościom towarzyszyć będzie projekcja filmu „Towarzysz generał

idzie na wojnę” (reż. Robert Kaczmarek i Grzegorz Braun).

ODDZIAŁ IPN W GDAŃSKU

- **5 grudnia 2018, Gdańsk** – gra miejska „Gdańsk 1970” dla uczniów I Gimnazjum Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Gdańsku (prowadzenie Bartosz Januszewski). Interaktywne zajęcia plenerowe z wykorzystaniem przestrzeni miejskiej Gdańska, gdzie rozgrywały się przełomowe wydarzenia 14-16 grudnia 1970
- **10 grudnia 2018, Gdynia** – gra miejska „Gdynia 1970” dla uczniów I Gimnazjum Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Gdańsku (prowadzenie Bartosz Januszewski). Interaktywne zajęcia plenerowe z wykorzystaniem przestrzeni miejskiej Gdyni, gdzie rozgrywały się przełomowe wydarzenia 15-17 grudnia 1970
- **13 grudnia 2018** – Akcja IPN Gdańsk – Zapal Światło Wolności. Upamiętnij ofiary stanu wojennego, pokaż, że pamiętasz, zrób zdjęcie, wygraj nagrodę
- **13 grudnia 2018, Bydgoszcz, godz. 13.30** – na skwerze Pomorskiego Okręgu Wojskowego u zbiegu ulic Dwernickiego i Sułkowskiego odbędzie się uroczystość odsłonięcia kamienia poświęconego osobom przebywającym podczas stanu wojennego w wojskowych obozach internowania. Inicjatorami upamiętnienia są Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chełminiacy 1982” oraz Instytut Pamięci Narodowej.
- **13–17 grudnia 2018** – przedstawiciele IPN Gdańsk uczestniczyli w obchodach grudniowych organizowanych przez NSZZ Solidarność
- **14 grudnia 2018, Gdańsk** – prelekcja dr. Piotra Brzezińskiego w ramach Klubu Grota pt. „Pogrzebani nocą – ofiary Grudnia’70 na Wybrzeżu Gdańskim”. Komunistyczna propaganda wmawiała Polakom, że byli „chuliganami” i „wichrzycielami”, którzy zasłużyli na swój okrutny los. Mimo to, władze PRL bały się ich nawet po śmierci. Grzebano ich nocą, czasem bez udziału rodzin, za to w asyście funkcjonariuszy SB. Prawda o okolicznościach ich tragicznej śmierci była skrzętnie ukrywana przed opinią publiczną. Kim byli? Jak zginęli? Co dalej działo się z ich rodzinami? Na te, i wiele innych pytań, próbował odpowiedzieć badający od lat tę tematykę dr Piotr Brzeziński. (Siedziba IPN Gdańsk al. Grunwaldzka 216, godz. 17.00).
- **14 grudnia 2018, Gdańsk** – Finał Wojewódzkiego Konkursu Historycznego „Grudzień’70”, skierowanego do uczniów oddziałów gimnazjalnych oraz szkół ponadpodstawowych województwa pomorskiego. Celem konkursu jest poznanie genezy, przebiegu i skutków rewolty grudniowej na Wybrzeżu Gdańskim w 1970 roku. Uroczysty finał konkursu odbył się dokładnie w 48. rocznicę początku robotniczego protestu, w Sali Okrągłej Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku.
- **14 grudnia 2018, Elbląg** – spacer historyczny śladami Grudnia’70, w którym

wzięli udział uczniowie klas 8 szkół podstawowych i 3 gimnazjum. Prowadzenie: Artur Chomicz.

- **14 grudnia 2018** – program „Stan Wojenny” (w ramach programu Lekcja historii) zrealizowany przy współpracy z telewizją regionalną. Program składa się z 20-miutowego reportażu oraz rozmowy w studio. Emisja 14 grudnia br. na antenie TVP Bydgoszcz
- **16 grudnia 2018, Gdańsk** – współorganizacja wydarzenia „Wydarzyło się w Grudniu”. Wydarzenie poświęcone masakrze robotników w grudniu 1970 roku oraz wprowadzeniu stanu wojennego w grudniu 1981 roku (Sala BHP Stoczni Gdańskiej, godz. 12.00-16.00). Prelekcja Arkadiusza Kazańskiego (IPN Gdańsk). Organizator wydarzenia: Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej SOJUSZ. Współorganizator: OBEN IPN Gdańsk, który przygotował dla uczestników quiz historyczny poświęcony dwóm grudniowym rocznicom oraz ufundował atrakcyjne nagrody.
- **17 grudnia 2018, Gdańsk** – wręczenie odznaczeń państwowych Krzyży Wolności i Solidarności z udziałem prezesa IPN dr. Jarosława Szarka (Sala BHP, godz. 13.00).
- **17 grudnia 2018, Gdynia godz. 16.30** – przedstawiciele Instytutu wzięli udział w uroczystej Mszy św. w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa, po Mszy św. nastąpił przemarsz pod pomnik na Placu Wolnej Polski (przy Urzędzie Miasta), Apel Poległych i salwa honorowa, modlitwa, wystąpienia, złożenie wieńców i kwiatów.
- **17 grudnia** 2018 – audycja historyczna, współtworzona przez IPN Gdańsk oraz Radio Gdańsk, poświęcona gdańskim i gdyńskim wydarzeniom z grudnia 1970 roku. Prowadzenie programu: Jan Hlebowicz (IPN Gdańsk), gość audycji: Piotr Brzeziński (IPN Gdańsk). Audycja powstała w ramach cyklu „Pomorskie miesiące”, emisja godz. 18.30.
- **18 grudnia 2018, Gdańsk** – koncert „Pamięci Stoczniowców – zakłóćmy ciszę” (godz. 18.00, Sali BHP). IPN w Gdańsku objął patronat nad koncertem.

Wystawy

- **4–11 grudnia 2018, Gdańsk** – wystawa „Gdy naród do strajku wyruszył bez broni... Grudzień 1970 w Gdańsku” (Szkoła Podstawowa nr 84)
- **5 grudnia 2018 –2 stycznia 2019, Gdańsk** – wystawa „Antoni Browarczyk – pierwsza ofiara stanu wojennego w Gdańsku” (przed siedzibą oddziału IPN, ul. Grunwaldzka 216)
- **11–18 grudnia 2018, Gdynia** – wystawa „Grudzień’ 70 w Gdyni” (biurowiec Akwarium, ul. Czechosłowacka 3)
- **11– 21 grudnia 2018** – prezentacja wystawy plenerowej „586 dni stanu wojennego” Gdańsk, Plac Solidarności. Ekspozycja dostępna dla zwiedzających od 11 do 21 grudnia.
- **13 grudnia 2018, Bydgoszcz** – wernisaż wystawy „586 dni stanu wojennego” w

Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszczy ul. Jagiellońska 3.

IPN Gdańsk prezentuje unikatowe, niepublikowane wcześniej nagranie ze stanu wojennego.

ODDZIAŁ IPN W KATOWICACH

- **11 grudnia 2018, Katowice** – konferencja popularnonaukowa dla młodzieży „Represje stanu wojennego w województwie katowickim
- **15 grudnia 2018, Katowice** – uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej strajk górników KWK „Staszic" w grudniu 1981
- **16 grudnia 2018, Katowice** – 37. rocznica pacyfikacji kopalni „Wujek"

DELEGATURA IPN W KIELCACH

- **3 grudnia 2018 – 4 stycznia 2019, Skarżysko-Kamienna** – prezentacja wystawy „586 dni stanu wojennego", Miejskie Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej (woj. świętokrzyskie).
- **7 grudnia 2018, Kielce** – lekcja historii dla osadzonych w areszcie śledczym, prelekcję pt. „Stan wojenny w Polsce" wygłosił Marek Jończyk z Biura Edukacji Narodowej Delegatury IPN w Kielcach.
- **12 grudnia 2018, Kielce, godz. 18.00** – spektakl teatralny „Raport z marzenia o Polsce" (Mała Scena Kieleckiego Centrum Kultury, pl. Moniuszki 2B)
- **13 grudnia 2018, Kielce, godz. 11.00** – spektakl teatralny „Raport z marzenia o Polsce" (dodatkowy pokaz dla zorganizowanych grup szkolnych na Małej Scenie Kieleckiego Centrum Kultury. Bezpłatne zaproszenia dostępne są w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia" przy ul. Warszawskiej 5).
- **13 grudnia 2018, Staszów (woj. świętokrzyskie), godz. 11.00** – prezentacja wystawy „Opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim w latach 1975-1989" oraz wykład Marka Jończyka „Stan wojenny w Polsce – przyczyny, przebieg, konsekwencje".
- **13 grudnia 2018, Kielce, godz. 16.45** – spotkanie „13 grudnia – pamiętamy" organizowane przez Stowarzyszenie Represjonowanych w Stanie Wojennym Regionu Świętokrzyskiego, Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia" w Kielcach, ul. Warszawska 5.
- **17 grudnia 2018, Kielce, godz. 18.00** – spotkanie z dr Ryszardem Śmietanką-Kruszelnickim (Delegatura IPN Kielce) pt. „Stan wojenny w Polsce – refleksje badacza, historyka, uczestnika wydarzeń lat 80". Filharmonia Świętokrzyska, ul Żeromskiego 12.

ODDZIAŁ IPN W KRAKOWIE

- **4 grudnia 2018, Brzeszcze** – odsłonięcie tablicy upamiętniającej strajk górników z KWK „Brzeszcze”
- **13 grudnia 2018, Kraków** – uroczystości poświęcone pamięci ofiar stanu wojennego
- **13 grudnia 2018, Kraków, Olkusz i Tarnów** – gra miejska dla młodzieży szkolnej „Orła wrona nie pokona”
- wykład dla młodzieży szkół średnich dr. Rafała Opulskiego „Propaganda komunistyczna w Polsce okresu stalinowskiego”
- świetlna wizualizacja „13.12.1981” na fasadzie hali sportowej Tauron Arena (w godzinach 17.00-20.00).
- „Stan Wojenny w SB-ckim albumie” – wystawa internetowa przekazana do Małopolskiego Kuratorium Oświaty. (do pobrania)

Spot krakowskiego Oddziału IPN:

ODDZIAŁ IPN W LUBLINIE

- **10 grudnia 2018, Świdnik** – koncert Andrzeja Kołakowskiego poświęcony ofiarom stanu wojennego
- **11 grudnia 2018, Chełm** – wykład, koncert, konkurs i inscenizacja historyczna – akcja edukacyjna o stanie wojennym
- **12 grudnia 2018, Lublin** – przekazanie nadajnika „Solidarności” i działania IPN Lublin w 37. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego
- **13 grudnia 2018, Lublin, Radom, Chełm** – wyświetlenie grafiki „Zapal światło wolności” na budynkach w centrach miast
- **13 grudnia 2018, Zamość** – relacja na żywo z rekonstrukcji historycznej pacyfikacji strajku „Solidarności” przez MO i ZOMO

ODDZIAŁ IPN W ŁODZI

- **12 grudnia 2018, Łódź, godz. 17.00** – prezentacja albumu „Anna Walentynowicz (1929-2010)” (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka J. Piłsudskiego)
- **13 grudnia 2018, Tomaszów Mazowiecki**, **godz. 12.00** – wykład Leszka Próchniaka (OBBH IPN w Łodzi) pt. „Stan wojenny w regionie łódzkim” *(*Miejskie

Centrum Kultury)

- **13 grudnia 2018, Masłowice** – warsztaty Artura Ossowskiego (naczelnik OBEN IPN w Łodzi) na temat stanu wojennego (Szkoła Podstawowa)
- **13 grudnia 2018, Łódź** – w ramach corocznej akcji „Zapal światło wolności" pracownicy OBUWiM IPN w Łodzi rozdali znicze uczestnikom marszu pod Pomnik – Krzyż Pamięci Ofiar Stanu Wojennego i Walki o Godność Człowieka przy Kościele Podwyższenia św. Krzyża

ODDZIAŁ W POZNANIU

- **10 grudnia 2018, Poznań** – lekcje na temat stanu wojennego w ramach projektu „Wizyta historyka", Zespół Szkół Specjalnych nr 102
- **11 grudnia 2018, Poznań** – lekcje na temat stanu wojennego w ramach projektu „Wizyta historyka", IV Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu
- **12 grudnia 2018, Poznań** – wykłady otwarte IPN-ODN w Poznaniu: „Radio Solidarność"
- **13 grudnia 2018, Poznań** – lekcje na temat stanu wojennego w ramach projektu „Wizyta historyka", VIII Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu
- **13 grudnia 2018** – publikacja w Internecie etiudy „Trener" o Szymonie Jabłońskim, działaczu Solidarności Walczącej
- **13 grudnia 2018, Turek** – lekcje na temat stanu wojennego w ramach projektu „Wizyta historyka", Liceum Ogólnokształcące w Turku

ODDZIAŁ IPN W RZESZOWIE

- **8 grudnia 2018, Rzeszów** – Kongres Osób Represjonowanych, Działaczy Solidarności i Kombatantów
- **13 grudnia 2018, 19.30** – akcja ulotkowa „Zapal światło wolności" oraz akcja informacyjna wspólnie z TVP3 Rzeszów

ODDZIAŁ IPN W WARSZAWIE

- **8 grudnia 2018, Pruszków, Muzeum Dulag 121** – wykład Marcina Łaszczyńskiego z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Warszawie pt. „Orła WRON-a nie pokona – konspiracja młodzieżowa lat 80.", godz. 15.00

ODDZIAŁ IPN WE WROCŁAWIU

- **12 grudnia 2018** – rozmowa w Radiu Rodzina o 37. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego
- **13 grudnia 2018, Wrocław** – obchody 37. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego
- **13 grudnia 2018** – dodatek historyczny Instytutu Pamięci Narodowej Oddział we Wrocławiu do „Gazeta Wrocławskiej”
- **14 grudnia 2018, Wrocław** – spotkanie z cyklu „Wieczory z Historią”: wykład dr. Grzegorza Waligóry, pracownika Oddziałowego Biura Badań Historycznych pt. „Stan wojenny na Dolnym Śląsku”, godz. 18.00